

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Lietuvos Respublikos
aplinkos ministerijai
info@am.lt

2023-07 Nr. A51-

Lietuvos Respublikos Seimo
Aplinkos apsaugos komitetui
priim@lrs.lt

Kopija
Lietuvos Respublikos
Vyriausybei
LRVkanceliarija@lrvt.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2013 M. LIEPOS 24 D. NUTARIMO NR. 711 „DĖL VIETINĖS RINKLIAVOS AR KITOS ĮMOKOS UŽ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMĄ IŠ ATLIEKŲ TURĖTOJŲ IR ATLIEKŲ TVARKYMĄ DYDŽIO NUSTATYMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKAITIMO PROJEKTO

Įvertinę Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimo Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą (toliau – Nutarimo projektas), kuris 2023-07-24 paskelbtas teisės aktų projektų registre Nr. 22-11701(5) ir atsižvelgdami į tai, jog Nutarimo projekto nuostatos turės tiesioginę įtaką komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos organizavimui ir kainodarai, o tai tiesiogiai palies visus atliekų turėtojus, Nutarimo projekto rengėjai neatsižvelgė į Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (toliau – Administracija) 2023-06-26 rašte Nr. A51-107309/23(3.3.2.26E-ENE) (toliau – Raštas) ir Aplinkos ministerijos organizuojuose pasitarimuose pateiktas pastabas, to pagrindu dar kartą prašome Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komiteto įvertinti žemiau pateikiamus siūlymus:

1. Nutarimo projekto rengėjai derinimo pažymoje nurodo, kad neatsižvelgs į Administracijos siūlymą įtraukti savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose surinktų komunalinių atliekų apdorojimo sąnaudas (toliau – apdorojimo sąnaudos), kurias nustato savivaldybė (ar administratorius), nes atsižvelgiant į galiojančios redakcijos Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (toliau – ATĮ) nuostatas į įmoką negali būti įtrauktos apdorojimo sąnaudos, kurios neįskaičiuojamos į reguliuojamosios veiklos sąnaudas, t. y. į regioninę kainą, kadangi šios sąnaudos šiuo metu nėra įtrauktos į ATĮ 30²

str. 10 dalies nuostatą, dėl ko žemesnės teisės galios teisės aktas (šiuo atveju Nuostatų projektas, kurių suformuotais principais ir taisyklėmis vadovausis savivaldybės nustatydamos rinkliavos ar įmokos dydį) negali prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams (šiuo atveju ATĮ) ir nustatyti aukštesnės teisinės galios teisės akto neatitinkančio reglamentavimo, kai į rinkliavą ar įmoką būtų traukiamos apdorojimo sąnaudos, patiriamos veikloje, nepriskiriamoje reguliuojamajai veiklai, nes tai prieštarautų teisėkūros sistemiškumo principui. Taip pat Nutarimo projekto rengėjai nurodė, kad jų manymu laiko tarpas, kai savivaldybės pagal naują tvarką negalės įtraukti apdorojimo sąnaudų, patiriamų veikloje, nepriskiriamoje reguliuojamai veiklai, į rinkliavą ar įmoką bus palyginus trumpas. Pažymime, kad Nutarimo projekto rengėjai akivaizdžiai supranta, kad dėl šios teisinės spragos savivaldybės patirs apdorojimo sąnaudas, kurios nepriskiriamos nei reguliuojamai veiklai, nei Nutarimo projektu numatytos įtraukti į savivaldybių (administratoriaus) skaičiuotinas būtinąsias sąnaudas, tačiau šios teisinio reguliavimo spragos linkę nespęsti dėl neva šios spragos galimai trumpo egzistavimo laikotarpio. Akivaizdu, Nutarimo rengėjų argumentas apie neilgą teisinio reguliavimo spragos laikotarpį nėra sprendimo būdas kaip išvengti situacijos, kuomet savivaldybės negalės įtraukti į rinkliavos sąnaudas tų atliekų apdorojimo išlaidų, kurios yra privalomos ir būtinos įtraukti į savivaldybės skaičiuotinas sąnaudas. Administracijos nuomone, pirmiausia privalomai turi būti atlikti ATĮ nuostatų pakeitimai (tuo labiau, kad derinimo pažymoje projekto rengėjai nurodo, kad ATĮ pakeitimo projektas jau beveik paruoštas ir bus teikiamas derinti suinteresuotoms šalims), o tik tada teikti derinimui Nutarimo projekto nuostatas dėl atliekų apdorojimo sąnaudų skaičiavimo nustatant, kad į būtinąsias, su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias savivaldybės (administratoriaus) skaičiuojamas sąnaudas yra įtraukiamos ir apdorojimo sąnaudos, kurių neapima reguliuojamos veiklos sąnaudos.

2. Nutarimo projekto rengėjai dar kartą atmetė Administracijos siūlymą į bendras komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų sąnaudas įtraukti prie komunalinių atliekų surinkimo priemonių paliktų atliekų surinkimo ir vežimo sąnaudas, argumentuodami ATĮ savivaldybėms nustatyta pareiga organizuoti šiukšlių ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja (toliau – bešeimininkės atliekos), tvarkymą ir principu „teršėjas moka“, teigiant, kad savivaldybės, negalėdamos nustatyti / įrodyti neleistinai prie kontenerių paliktų atliekų priklausymo konkrečiam atliekų turėtojui ar atliekų darytojui fakto, negali apmokestinti minėtų asmenų už šių atliekų tvarkymą, kadangi tai prieštarautų principui „teršėjas moka“. To pagrindu, savivaldybės turėtų pačios organizuoti šių bešeimininkių atliekų tvarkymą. Dar kartą akcentuojame, kad nesutiktina su projekto rengėjų nuomone, nes vadovaujantis tokia logika, kokią dėsto projekto rengėjai, savivaldybės turėtų nustatinėti konkrečius atliekų turėtojus, kurie palieka atliekas šalia surinkimo priemonių ir šias atliekas įmeta į tam skirtas priemones ir tik to pagrindu patirtas sąnaudas galėtų įtraukti į atliekų turėtojų mokamą rinkliavą. Kyla klausimas kodėl nėra privaloma nustatinėti konkretaus atliekų turėtojo, tų atliekų, kurios išmetamos į kontenerius (įtraukiant ir neteisėtai šalinamas atliekas) ir tų, kurios surenkamos apvažiavimo būdu norint šių atliekų surinkimo ir sutvarkymo sąnaudas įtraukti į bendrąsias surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų sąnaudas. Šiais atvejais taip pat yra nenustatinėjamas kiekvienos atliekos turėtojas. Akcentuotina, kad tokio reikalavimo kontaineriuose šalinamoms atliekoms ir

apvažiavimo būdu renkamos atliekos projekto rengėjai nekelia. Visa komunalinių atliekų tvarkymo sistemos kainodara turi būti taikoma visiems atliekų surinkimo ir sutvarkymo būdams vienodai, tačiau šio ginčo atveju Nutarimo projekto rengėjai principą „teršėjas moka“ ir būtiną to „teršėjo“ nustatymo faktą taiko išimtinai atliekoms, paliktoms prie komunalinių atliekų surinkimo priemonių, kas įrodo, jog „teršėjas moka“ principas taikomas nenuosekliai, selektyviai ir nepagrįstai suteikiant teisinę reikšmę aplinkybei, jog atlieka yra palikta prie atliekų surinkimo priemonės – konteinerio. Taip pat akcentuojame, kad teisės aktuose nėra įtvirtintos prievolės savivaldybėms nustatyti / įrodyti neleistinai prie konteinerių paliktų atliekų priklausymo konkrečiam atliekų turėtojui ar atliekų darytojui fakto, vien tam, kad tų atliekų sutvarkymo sąnaudas galėtų įtraukti į rinkliavos sąnaudas, todėl projekto rengėjų nuomonė yra nepagrįsta. Jei prie komunalinių atliekų surinkimo priemonių paliktų atliekų surinkimo ir vežimo sąnaudos nebus įtraukiamos į bendrąsias surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų sąnaudas, o bus apmokamos kitų šaltinių lėšomis, atliekų turėtojai akivaizdžiai bus skatinami atliekas mesti ne į konteinerį, o palikti šalia jo, kadangi tokiu atveju mažėja atliekų konteineriuose, todėl atitinkamai mažėja ir atliekų surinkimo ir vežimo kaštai bei rinkliava gyventojams. Aukščiau nurodyto pagrindu prašome dar kartą įvertinti Administracijos teikiamą siūlymą į bendrąsias surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų sąnaudas įtraukti prie komunalinių atliekų surinkimo priemonių paliktų atliekų surinkimo, vežimo ir tvarkymo sąnaudas.

3. Nutarimo projekto rengėjai Nutarimo projekto 2 punkte įtvirtino nuostatą: „Nustatyti, kad šiuo nutarimu nauja redakcija išdėstytos Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą taisyklės konkrečiame komunalinių atliekų tvarkymo regione esančiose savivaldybėse pradedamos taikyti nustatant naujus vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius po to, kai Valstybinė energetikos reguliavimo taryba pirmą kartą patvirtina regioninę kainą, taikomą konkrečiame komunalinių atliekų tvarkymo regione. Iki Valstybinė energetikos reguliavimo taryba pirmą kartą patvirtina konkrečiam komunalinių atliekų tvarkymo regionui taikomą regioninę kainą, vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžiai konkrečios komunalinių atliekų tvarkymo regione esančiose savivaldybėse nustatomi pagal iki 2023 m. sausio 1 d. galiojusią tvarką“. Pirmą, nėra aišku apie kokią galiojančią tvarką „iki 2023 m. sausio 1 d.“ yra kalbama. Antra, nėra aišku pagal kokią tvarką savivaldybės dar šiais metais turi skaičiuoti vietinės rinkliavos dydžius 2024 metų mokestiniam laikotarpiui.

Akcentuojame, kad Vilniaus miesto savivaldybės taryba kiekvienais metais tvirtina naujus vietinės rinkliavos dydžius kitiems kalendoriniams metams. Tačiau esamas teisinis reguliavimas ir teikiamos Nutarimo projekto formuluotės įneša teisinį neaiškumą, kuomet nebeaišku pagal kokią tvarką savivaldybės turės skaičiuoti ir tvirtinti vietinės rinkliavos dydžius 2024 metų mokestiniam laikotarpiui, kadangi visiškai nėra žinoma Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos tvirtinamos regioninės kainos data, nuo kurios ir priklauso pagal kokią tvarką bus skaičiuojami vietinės rinkliavos dydžiai. Nors Nutarimo projekto rengėjai derinimo pažymoje nurodo, kad „Atsižvelgiant į tai, kad dėl įvairių priežasčių regioninių kainų patvirtinimas atidedamas, numatoma, kad po planuojamo Taisyklių projekto patvirtinimo 2023 m. rugpjūčio mėnesį savivaldybės turės ilgesnį nei 3 mėnesių

terminą, per kuri joms reikės patvirtinti naujus rinkliavos ar įmokos dydžius (t. y. regioninių kainų reikės laukti ne mažiau kaip 3 mėn., prie kurių prisidėtų ATĮ 30² str. 10 d. numatytas 3 mėn. rinkliavos ar įmokos dydžio patvirtinimo terminas). Todėl manytina, kad terminų keitimas, t. y. ATĮ pakeitimo įstatymo Nr. XIV-8754 19 str. ar ATĮ 30² str. 10 d. nuostatų dėl rinkliavos ar įmokos dydžių nustatymo terminų keitimas nėra būtinas“, tačiau taip ir neaišku kada bus patvirtinta regioninė kaina ir ar savivaldybei šių metų ketvirto ketvirčio pabaigoje paskaičiavus ir patvirtinus 2024 metų rinkliavos dydžius jų nereiks iš naujo perskaičiuoti kai bus patvirtinta regioninė kaina. Nėra aišku ar Savivaldybės tarybai patvirtinus naujai paskaičiuotus vietinės rinkliavos dydžius kitiems metams šie rinkliavos dydžiai galios, jei Valstybinės energetikos reguliavimo taryba metų pabaigoje dar spės paskelbti regioninę kainą. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, pažymime, kad Nutarimo projekto 2 p. įtvirtinta nuostata prieštarauja Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. 2 d. 6 p. įtvirtintam teisėkūros aiškumo principui, kuris reiškia, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, todėl Nutarimo projekto rengėjai turi aiškiai sureguliuoti tvarką, kuria vadovaujantis savivaldybės turės tvirtinti vietinės rinkliavos dydžius 2024 metų mokestiniam laikotarpiui, teikti konsultacijas dėl Nutarimo nuostatų praktinio taikymo.

4. Atsižvelgiant į tai, kad Nutarimo projekto 27 punktas nurodo, kad įmokos dydis turi būti perskaičiuojamas kartą per metus, jei Atliekų tvarkymo įstatymo 30² straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka pakoreguota regioninė kaina, o 28 punktas numato, kad įmokos dalis, susijusi su komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų paslaugų sąnaudomis, gali būti perskaičiuojama kartą per metus, praėjus ne mažiau kaip 12 mėnesių nuo naujo įmokos dydžio įsigaliojimo pradžios, jei metinis vartotojų kainų indeksas yra lygus 110 ar didesnis ir jei prognozuojant sąnaudas Taisyklių 3 punkte nustatyta tvarka neįvertintas galimas metinis vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokytis, ATĮ 30² str. 7 d nurodyta, kad Tarybos patvirtinta regioninė kaina galioja ne trumpiau kaip 3 metus iki naujos Tarybos sprendimu patvirtintos regioninės kainos įsigaliojimo, vadinasi patvirtinus naujus vietinės rinkliavos dydžius, 3 metų laikotarpyje nepakitus vartotojų kainų indeksui bei Valstybinės energetikos reguliavimo tarybai nepateikus pakoreguotos regioninės kainos, vietinės rinkliavos dydžio perskaičiavimas nėra galimas. Atkreipiamo dėmesį, kad 3 metų perspektyvai numatyti išlaidas yra gana sudėtinga, dėl to kyla rizika, kad nebus užtikrinti nenutrūkstami pinigų srautai ir pritrūks lėšų einamiesiems mokėjimams už teikiamas paslaugas, kurios apmokamos iš surinktų vietinės rinkliavos lėšų. Uždelsus mokėjimus paslaugų tiekėjai turi teisę pritaikyti delspinigius, kurių irgi negalima įtraukti į sąnaudas. Dėl šių priežasčių siūlome Nutarimo projekte numatyti galimybę įmokos dalį, susijusią su komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų paslaugų sąnaudomis, perskaičiuoti kiekvienais kalendoriniais metais ir papildyti Nutarimo projekto 28 punktą išdėstant jį taip:

„Įmokos dydis gali būti perskaičiuojamas kartą per metus:

- 1) praėjus ne mažiau kaip 12 mėnesių nuo naujo įmokos dydžio įsigaliojimo pradžios, jei metinis vartotojų kainų indeksas yra lygus 110 ar didesnis ir jei prognozuojant

sąnaudas Taisyklių 3 punkte nustatyta tvarka neįvertintas galimas metinis vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokytis. Įmokos dydis gali būti perskaičiuojamas, kai Valstybės duomenų agentūra Oficialiosios statistikos portale paskelbia kiekvieno mėnesio metinį vartotojų kainų indeksą. Perskaičiuojant įmokos dydį, perskaičiuojama įmokos dalis, susijusi su komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų paslaugų sąnaudomis, dauginant šią įmokos dalį iš indeksavimo koeficiento, kuris nustatomas Valstybės duomenų agentūros paskelbtą metinį vartotojų kainų indeksą dalijant iš 10;

2) ateinantiems kalendoriniams metams prognozuojamoms komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų paslaugų sąnaudoms išaugus daugiau nei 5 proc. lyginant su einamųjų metų sąnaudomis. Perskaičiuojant įmokos dydį, perskaičiuojama įmokos dalis, susijusi su komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų paslaugų sąnaudomis remiantis Taisyklių 3 ir 4 punktais“.

5. Atsižvelgiant į tai, kad Nutarimo projekto rengėjai rengia ir ATĮ pakeitimo projektą (taip nurodo derinimo pažymoje), bei atsižvelgiant į tai, kad ATĮ 30² str. 10 d. savivaldybių taryboms įtvirtintas 3 mėnesių terminas patvirtinti naujus arba esamus rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius nuo regioninių kainų patvirtinimo datos yra akivaizdžiai per trumpas, siūlytina pirmiausiai parengti ATĮ pakeitimo projektą ir jį priimti, nustatant savivaldybių taryboms ne trumpesnį kaip 5 mėnesių terminą, skaičiuotiną nuo regioninių kainų patvirtinimo patvirtinti naujus arba patvirtinti esamus rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius. Kaip ne kartą Aplinkos ministerijos atstovams minėjome, jog vietinės rinkliavos apskaičiavimo procesas yra ypatingai sudėtingas ir imlus laikui, o šiuo atveju yra keičiama visa įmokos skaičiavimo tvarka, ko pasekoje bus reikalingi duomenys/informacija, kurių iki šiol savivaldybės nerinkdavo, bus būtina pritaikyti/keisti turimas informacines sistemas rinkliavos apskaičiavimui pagal naują tvarką, o tai, be kita ko, reikalaus dar ir savivaldybės tarybos sprendimais tvirtinamų teisės aktų pakeitimų pagal nustatytas procedūras.

Tikimės sklandaus ir efektyvaus bendradarbiavimo.

Žmogiškųjų išteklių valdymo skyriaus vedėja,
vykdanti Administracijos direktoriaus funkcijas

Lina Koriznienė